

3. Постать Павла Платоновича Чубинського в радянській та українській історіографії / С. Чибирак // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного ун-ту: 36. наук. пр. – Рівне: РГДУ, 2009. – Випуск 15. – С. 237–238.

РОЛЬ НЕЗАЛЕЖНОГО ТЕАТРУ У КУЛЬТУРНІЙ ДИПЛОМАТІЇ

Сендецький Андрій Владиславович,

*аспірант кафедри культурології та міжкультурних комунікацій
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Київ,
sendetsky@gmail.com
ORCID: 0000-0001-6821-1785*

*Науковий керівник –
док. культурології, проф. П. Е. Герчанівська*

Вторгнення москвитів на територію України та різноманітна реакція країн на воєнні дії виразно демонструє слабкі сторони у сучасній дипломатії й водночас спонукає до посилення превентивних засобів для ефективності міждержавного діалогу, пошуку нових культурно-політичних моделей мирного співіснування народів. Мілітарна, політична й економічна підтримка України низкою країн світу у її визвольній боротьбі супроти одвічно ворожого північного сусіда унаочнює акценти дипломатичних стосунків. Названі реляції ефективно покращують взаєморозуміння між тими державами, які прагнуть миру, безпеки та процвітання. Невід’ємним аспектом добросусідства є культура та конструктивний діалог її представників.

Культурна дипломатія – сфера діяльності, в активі якої закладені репрезентативні заходи, що пропагують державу, покращують її світовий імідж. У таких міжнародних акціях беруть участь не тільки урядові офіційні представництва країни, а й незалежні інституції. Адже основною метою сучасних практик репрезентації держави є ствердження загальнолюдських цінностей, пропагування особливостей етносу на тлі глобалізаційного процесу, представлення ексклюзивних культурно-мистецьких надбань, навіть демонстрації індивідуальних досягнень громадян.

Воєнні події залишаються знаковими відмітками фаз в еволюції культурної дипломатії. Її попередня фаза активно розвинулася після Другої світової війни. Взаєморозуміння соціуму в новому політичному середовищі на тлі перерозподілу глобалізаційних впливів наддержав стало гостро актуальним. Американський дослідник цього явища М. Каммінгс визначив культурну дипломатію, в основі якої є «обмін думками, інформацією, переконаннями та іншими аспектами культури з метою зміцнення взаєморозуміння» [4, с. 1].

З теорії міжнародних відносин відомі декілька теоретичних підходів до розуміння сенсу культурної дипломатії: на основі реалізму, неореалізму, лібералізму та неолібералізму. В основі сучасної культурної дипломатії лежить неоліберальна концепція Дж. Ная, який порівнював неореалістичну «тверду силу» з зовсім іншим набором факторів, які він назвав «м’якою силою» (здатність формувати уподобання інших) [8, с. 5]. На поведінку інших можна вплинути трьома способами: загрозою

примусу, мотивацією чи зобов'язаннями, які змушують інших бажати того, чого хоче ініціатор дії. Найголовніше, що ліберальний ідеалізм замінив реалістичну категорію конфлікту на прагнення держав до мирного співіснування, що сприяє ефективній співпраці.

Міжнародні відносини доступні не лише державним органам влади – вони також охоплюють громади, міжнародні інституції та приватних осіб. Крім того, дипломатичні відносини – з одного боку залежні від політичної позиції влади та/або волі громадян країни, з іншого – є важливим інструментом пошуку компромісів та взаєморозуміння.

У міжнародному культурному діалозі особливе місце серед багатьох видів мистецтва займає театральна-сценічна діяльність. Театральне мистецтво, поряд із літературою та образотворчим мистецтвом, є чутливим емоційним індикатором соціальних настроїв, у тому числі й органів влади країни, а також свідченням важливих подій у загальному та окремому плані. Еволюція театральної традиції, властива кожному етносу, який культивував і продовжує розвивати цю галузь сценічного мистецтва. Україна та Польща не є винятками, оскільки представляють виразні, усталені традиції культурної дипломатії.

Попередній аналіз українсько-польського діалогу на основі театральних практик вже проводився автором тез [1, с. 25–28; 2, с. 26–28]. Огляд офіційних інтернет-джерел театральних установ недостатньо відображає встановлені між ними контакти, особливо інтенсивність їхньої участі в культурній дипломатії. Тому постає гіпотеза, що неінституційні (не державні) театри у міжнародному культурному діалозі діють активніше та ефективніше.

Фундаментальні роботи сучасних дослідників культурної дипломатії П. Гофф [6], Дж. Ная [7, с. 8–9; 8; 9], Д. Фослер-Люсьє [5, с. 11–23] та ін. переконливо стверджують про суттєве значення культурної дипломатії. Її ефективність полягає у «м'якій силі» – популяризації культури, цінностей та міжнародної діяльності. Щоправда, Д. Стельовська вказує на недолік такого діалогу, зокрема про відсутність вимірвальних приладів цього явища та послідовності його дій [10, с. 177–188; 11, с. 50–72].

Вияв українсько-польської культурної дипломатії в театральних практиках виразно ілюструє вистава-казка «Квіткова крамничка» за однойменною п'єсою Андрія Сендецького. Автор твору, будучи режисером та керівником Львівського Авторського Драматичного (ЛАД) Театру «ScenA8», створив спектакль з учасниками едукативної театральної лабораторії «СППРОГРАФ». Прем'єра вистави відбулася у 2005 р., здобула хороші відгуки та престижні нагороди [12]. До театального сезону 2021–2022 включно ця вистава не полишала репертуарної афіші як ЛАД Театру «ScenA8», так і едукативної програми театральної лабораторії.

Громадська театральна едукативна труппа «СППРОГРАФ» 5–6 квітня 2017 р. взяла участь у Міжнародному фестивалі мистецтв у Рибнику (Республіка Польща). З-поміж багатьох творчих колективів «СППРОГРАФ» відзначено як професійним, так і дитячим журі однією з найвищих нагород [3]. Визнання «Квіткової крамнички» як найкращого твору аргументовано завдяки достойній акторській грі кожного з учасників театральної лабораторії, мальовничим костюмам «квітів», вдалим рішенням декорацій феєрії. Неабияке схвалення міжнародної комісії адресовано автору твору за сюжет, влучні репліки, повчальні моделі поведінки у соціумі та позитивне вирішення конфліктів. Останні доречно проєктуються як на локальний клімат камерного колективу, так і на дипломатичні відносини між державами (алюзія квіткової крамнички до Європейської Унії). Журі особливо

відзначило сценарій п'єси А. Сендецького, зокрема за універсальність корегування кількості дійових осіб. Упродовж лише двох місяців щоденної праці театральної лабораторії вдосконалювалася акторська гра, вивчалися репліки польською мовою. Глядач був приємно захоплений українським колективом, який грав виставу-казку саме польською мовою. Для господарів фестивалю такий важливий культурно-дипломатичний жест з боку «СППРОГРАФА» за задумом і втіленням його керівника досягнув яскравого ефекту і високих результатів.

Висновки. Результат аналізу театральних-сценічних практик едукативної театральної лабораторії «СППРОГРАФ» на прикладі вистави-казки «Квіткова крамничка» переконливо доводить ефективність неурядової культурної дипломатії. Це уможливило ствердити гіпотезу про високу комунікацію недержавних театрів у побудові українсько-польського культурного діалогу.

ДЖЕРЕЛА:

1. Сендецький А. Національні оперні театри України в українсько-польському культурному діалозі початку XXI ст.: аналіз офіційних сайтів. *Гуманітарний корпус: збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії. Випуск 43*. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2022. С. 25–28.
2. Сендецький А. Українсько-польська театральна діяльність початку XXI ст.: осмислення діалогу культур сусідів і стратегія його вивчення. *Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2021. С. 26–28.
3. Чергова перемога, яку до України привіз колектив СППРОГРАФЦІВ! URL: https://artcenter.org.ua/2017/04/10/rybnyk_teatr_contest/
4. Cummings M. C. Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey. *Cultural Diplomacy Research Series*. Washington DC: Americans for the Arts (formerly Center for Arts and Culture), 2009. P. 1–15. URL: <http://www.AmericansForTheArts.org>
5. Fosler-Lussier D. Introduction: Instruments of Diplomacy. *Music in America's Cold War Diplomacy*. Oakland, CA: University of California Press, 2015. P. 1–23.
6. Goff P. M. Cultural Diplomacy. The Oxford Handbook of Modern Diplomacy / ed. Andrew F. Cooper, Jorge Heine, and Ramesh Thakur. Oxford Handbooks Online. Scholarly Research Reviews, 2013. 992 s.
7. Nye J. S. The Paradox of American Power. *Oxford University Press*, 2002. P. 8–9.
8. Nye J. S. Jr. «Soft power»: The Means to Success in World Politics. New York: Public Affairs, 2004. 208 p.
9. Nye J. S. Jr. The Means to Success in World Politics. NY: PublicAffairs, 2004. 191 p.
10. Stelowska D. Wyzwania dla dyplomacji kulturalnej USA w XXI wieku. Świat na początku XXI wieku. *Szanse, wyzwania i zagrożenia: Chroszowskie studia polityczne*. 2013. № 6. S. 177–188.
11. Stelowska D. Culture in International Relations. Defining Cultural Diplomacy. *Polish Journal of Political Science*. 2015. № 1 (3). P. 50–72.
12. <https://artcenter.org.ua/wp-content/uploads/2013/07/gran-prix-kavarna.jpg>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
Історико-філософський факультет**

ГУМАНІТАРНИЙ КОРПУС

Випуск 46

**Збірник наукових статей з актуальних проблем
філософії, культурології, історії, психології та педагогіки**

2022

УДК 159.9+1+37+93](063)
ББК 88я431+87я431+74я431+63я431
Г94

Редакційна колегія:

Герчанівська П.Е. – доктор культурології, професор, професор кафедри культурології та міжкультурних комунікацій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
Глушко Т.П. – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
Дичковський С.І. – доктор культурології, доцент, директор Інституту практичної культурології та арт-менеджменту Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
Долінська Л.В. – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Педагогічного факультету Історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, заслужений працівник освіти України
Дробот І.І. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії та філософії історії Історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
Кабарлін А.В. – в.о. голови Наукового товариства студентів та аспірантів Історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, студент
Мелешенко Т.В. – кандидат історичних наук, професор, заступник декана з наукової роботи Історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
Меднікова Г.С. – доктор філософських наук, професор, професор кафедри богослов'я та релігієзнавства Історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
Савельєв В.Л. – доктор історичних наук, професор, декан Історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
Синьов В.М. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, почесний декан факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, президент Асоціації корекційних педагогів України
Stepaniuk Joanna – Doktor nauk społecznych, Państwowa Uczelnia im. Stefana Batorego w Skierniewicach, Uniwersytet Warszawski
Яценко О.Д. – кандидат філософських наук, доцент, заступник декана з навчально-методичної роботи Історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

ISBN 978-966-999-273-4

У збірнику подано наукові статті за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні наукові проблеми та інноваційні рішення в контексті XXI століття» Наукові пошуки: актуальні дослідження, теорія та практика» (15 липня 2022 р.), яка відбулась з використанням сервіса відеоконференцій Google-meet.

У працях молодих вчених з України та Польщі висвітлено актуальні теоретичні та прикладні проблеми психології, філософії, культурології, історії, педагогіки, а також представлено міждисциплінарні пошуки та здобутки.

ISBN 978-966-999-273-4

Рецензенти:

Альчук М.П. – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії культури Львівського національного університету імені Івана Франка
Овчарук О.В. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології та міжкультурних комунікацій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Упорядники:

Русаков С.С. – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри богослов'я та релігієзнавства Історико-філософського факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
Можгин Віктор – міжфакультетські кандидатські культурологічні студії, Факультет міжнародних і політичних досліджень, Ягеллонський університет в Кракові

За точність викладених фактів та коректність цитування відповідальність несе автор

Гуманітарний корпус: [збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії] – Випуск 46. – Київ : ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2022. – 176 с.

УДК 159.9+1+37+93](063)
ББК 88я431+87я431+74я431+63я431
ISBN 978-966-999-273-4

© Автори статей, 2022
© Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2022
© Видавництво ТОВ «НВП Інтерсервіс, 2022

Members of Scientific Board:

Herchanivska P.E., Doctor of Sciences in Cultural Studies, Professor, Professo of the Department of Cultural Studies and Intercultural Communications of National Academy of Government Managerial Staff of Culture and Arts

Hlushko T.P., Doctor of Sciences in Philosophy, Professor, Faculty of History and Philosophy of National Pedagogical Drahomanov University

Dychkovsky S.I., Doctor of Sciences in Cultural Studies, Associate Professor, Director of the Institute of Practical Cultural Studies and Art Management of the National Academy of Government Managerial Staff of Culture and Arts

Dolynska L.V., PhD in Psychology, Professor, Chair of the Psychology Department, Faculty of Education of National Pedagogical Drahomanov University, Meritorious Worker of Education of Ukraine

Drobot I.I., Doctor of Sciences in History, Professor, Chair of the Department of History and Philosophy of History, Faculty of History and Philosophy of National Pedagogical Drahomanov University

Kabardin A.V., Chairman of the Scientific Society of Students and Postgraduates of the Faculty of History and Philosophy of National Pedagogical Drahomanov University, student

Meleshchenko T.V., PhD in History, Professor, Assistant Dean of the Faculty of History and Philosophy for Academic and Research Affairs, Faculty of History and Philosophy of National Pedagogical Drahomanov University

Mednikova H.S., Doctor of Sciences in Philosophy, Professor at the Department of Theology and Religious Studies, Faculty of History and Philosophy of National Pedagogical Drahomanov University

Savelyev V.L., Doctor of Sciences in History, Professor, Dean of the Faculty of History and Philosophy of National Pedagogical Drahomanov University

Syniov V.M., Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, full member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, honorary Dean of the Faculty of special and inclusive education of National Pedagogical Drahomanov University, President of the Association of Correctional Pedagogues of Ukraine

Stepaniuk Joanna – Doktor nauk społecznych, Państwowa Uczelnia im. Stefana Batorego w Skierniewicach, Uniwersytet Warszawski

Yatsenko O.D., PhD in Philosophy, Associate Professor, Assistant Dean of the Faculty of History and Philosophy for Educational and Methodical Affairs, Faculty of History and Philosophy of National Pedagogical Drahomanov University

ISBN 978-966-999-273-4

This collection features scientific articles based on materials of the International scientific conference “Actual scientific problems and innovative solutions in the context of the 21st century” (July 15, 2022), on the basis the Goggle-Meet video conferencing service.

Works by undergraduate, postgraduate and young scientists from Ukraine and Poland address contemporary theoretical and applied problems of psychology, philosophy, cultural studies, history and pedagogy, and present interdisciplinary research and findings.

ISBN 978-966-999-273-4

Reviewers:

Alchuk Maria, Doctor of Philosophy, Professor, Head of the Department of Theory and History of Culture, Ivan Franko National University of Lviv

Ovcharuk Olha, Doctor of Cultural Studies, Professor, Head of the Department of Cultural Studies and Intercultural Communications of the National Academy of Management of Culture and Arts

Compiled by:

Rusakov Serhii, PhD in Philosophy, Associate Professor at the Department of Theology and Religious Studies, Faculty of History and Philosophy of National Pedagogical Drahomanov University

Możgin Wiktor, mgr, Wydziałowe Kulturoznawcze Studia Doktoranckie, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

The author is responsible for the accuracy of the facts and correctness of citation.

Humanistic Corpus: [collection of scientific articles on contemporary problems of philosophy, cultural studies, psychology, pedagogy and history] – Issue 46. – Kyiv: NVP Interservice Publishing House, 2022. – 176 p.

ISBN 978-966-999-273-4

© Article authors, 2022

© National Pedagogical Drahomanov University, 2022

© NVP Interservice Publishing House, 2022